

Polska Agencja
Inwestycji i Handlu
Grupa PFR

Raport Sektorowy
Sektor meblarski
w Bułgarii

**SEKTOR MEBLARSKI
W BUŁGARII**

© PAIH S.A.

Niniejsza publikacja ma charakter informacyjny.
Została opracowana na podstawie informacji uznanych za wiarygodne
i nie stanowi wykładni ani opinii prawnej.

PAIH S.A. nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania
zamieszczonych w niniejszej publikacji informacji oraz za możliwe
konsekwencje jakichkolwiek działań podjętych w oparciu o te informacje.

Wydawca: Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A.

Warszawa, październik 2018 r.

Spis treści

1.	Charakterystyka branży meblarskiej w Bułgarii.	5
2.	Eksport / Import	8
3.	Przedsiębiorstwa i rynek pracy	13
4.	Inwestycje zagraniczne.	17
5.	Perspektywy sektora.	18
6.	Uwarunkowania formalno–prawne wejścia na rynek	19
7.	Aktualne formy pomocy publicznej	20
8.	Wnioski.	21
9.	Główne instytucje i organizacje branżowe.	22

1. Charakterystyka branży meblarskiej w Bułgarii

Bułgaria ma bogate i stabilne zasoby drewna i dobrze ugruntowany sektor przetwórstwa drewna i wytwarzania mebli o długich tradycjach. 30% powierzchni państwa stanowią obszary leśne o powierzchni w przybliżeniu 3 miliony ha z rocznym wydobyciem 5 mln m³ drewna. Oprócz dobrej bazy surowcowej w Bułgarii dostępna jest też wykwalifikowana siła robocza. Kształcenie w branży zapewniają Uniwersytet Leśnictwa w Sofii, 31 szkół zawodowych i 10 sprofilowanych szkół podstawowych, które szkolą wykwalifikowanych pracowników.

Kryzys gospodarczy lat 2009-2012 okazał znaczący negatywny wpływ na przemysł meblarski w Bułgarii. Spadek w przemyśle budowlanym miał wpływ na popyt wewnętrzny na meble. Obroty spadły o 23.6% w 2009 r. w porównaniu z 2008 r. I dopiero w 2014 r. odzyskany został poziom, od którego notowana jest tendencja wzrostowa, osiągając 552 miliony EUR.

W 2016 produkcja mebli przekroczyła pół miliarda EUR stanowiąc 1.8% produkcji przemysłu przetwórczego. Podczas gdy produkcja mebli ma podobny udział w obrotach przemysłu przetwórczego (1.9%) ogólnie ma ona znacznie większy udział w tworzeniu wartości dodanej przemysłu przetwórczego większym stopniu przyczyniając się do dobrobytu krajowego niż inne gałęzie przemysłu przetwórczego w Bułgarii.

Tablica 1 Główne wskaźniki bułgarskiego przemysłu meblarskiego (NACE rev.2 kod C31)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Obroty (mln EUR)	449,7	500,2	382,0	388,8	417,7	445,1	453,4	497,3	518,4	552,2
Udział w przemyśle (%)	1,9	2,0	1,9	1,8	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8	1,9

Produkcja (mln EUR)	413,9	470,5	363,1	361,7	388,4	421,0	428,2	458,0	482,7	512,0
Udział w przemyśle (%)	1,9	1,9	1,9	1,7	1,6	1,7	1,6	1,7	1,7	1,8
Wartość dodana added (w mln EUR)	116,4	133,5	109,9	99,0	99,7	115,2	119,2	131,3	148,0	:
Udział w przemyśle (w %)	2,5	3,1	2,8	2,4	2,1	2,5	2,5	2,5	2,4	
Inwestycje brutto w dobra materialne (mln EUR)	72,1	65,2	42	25,1	27	27,9	32,2	37,7	40,5	47,3
Udział w przemyśle (%)	3,0	2,7	2,8	2,2	2,1	1,7	1,5	1,8	1,9	2,6

Źródło: Eurostat, **Strukturalne statystyki biznesowe**, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database>, dostęp 22.06.2018

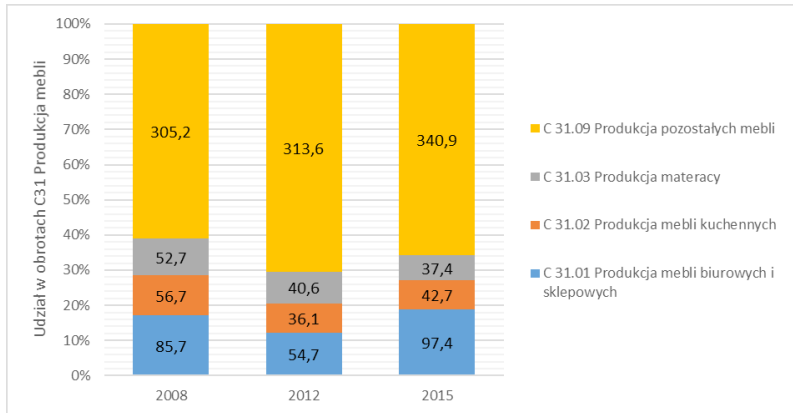
Kryzys gospodarczy miał również negatywny wpływ na poziom inwestycji w przemyśle. W 2007 r. inwestycje brutto w dobra materialne wyniosły ponad 72 mln EUR i spadły do 25 mln EUR w 2010 r.. Mimo że od tego czasu zachodzi tendencja wzrostowa, to inwestycje nie osiągnęły poziomu sprzed kryzysu.

Warto zauważyć, że cena była decydującym czynnikiem jeśli chodzi o krajowe zakupy mebli w czasie po kryzysie gospodarczym. Podejście ostrożnościowe, jakim charakteryzowali się konsumenci bułgarscy, preferując meble po średnich cenach, wymusiło na producentach tej kategorii produktów usprawnienie procesów produkcyjnych tak aby zwiększyć wydajność i obniżyć koszty, co doprowadziło do rozszerzenia ich portfolio. Zwiększyło się zapotrzebowanie na płyty wiórowe, które są łatwe w montażu i obniżają koszty produkcji. Jednocześnie producenci mebli najwyższej jakości, wymagających drewna litego, zaczęli koncentrować się głównie na rynkach eksportowych.

Największe obroty w branży meblarskiej (dział 31 NACE) odnotowuje klasa C 3109 Produkcja pozostałych mebli, która obejmuje produkcję sof, rozkładanych kanap i kanap do siedzenia, produkcję krzeseł i mebli

ogrodowych do siedzenia, produkcję mebli do sypialni, pokoi wypoczynkowych, ogrodów itp. i osiągnęła wartość prawie 341 milionów EUR w 2015 z poziomu 305 milionów w 2008.

Wykres 1 Struktura obrotu meblami w Bułgarii (2008, 2012 i 2015, mln EUR)

Źródło: Eurostat, **Strukturalne statystyki biznesowe**, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database>, dostęp 22.06.2018

Klasa C3101 Produkcja mebli biurowych i sklepowych obejmuje produkcję krzeseł i siedzeń do pomieszczeń biurowych, produkcyjnych, hoteli, restauracji oraz budynków publicznych, produkcję krzeseł i siedzeń teatralnych, kinowych itp., produkcję specjalnych mebli sklepowych: ład, gablot wystawowych, półek, produkcję mebli biurowych itp. Zajmuje drugie co do wielkości miejsce jeśli chodzi o wielkość obrotów w bułgarskim przemyśle meblowym. Obroty w tej klasie wzrosły z 85.7 mln EUR w 2008 do 97.4 mln EUR in 2015. W pozostałych dwóch klasach działu C31 NACE - C3103 Produkcja materacy i C3102 Produkcja mebli kuchennych obroty w 2015 r. zmniejszyły się w porównaniu do 2008 r.

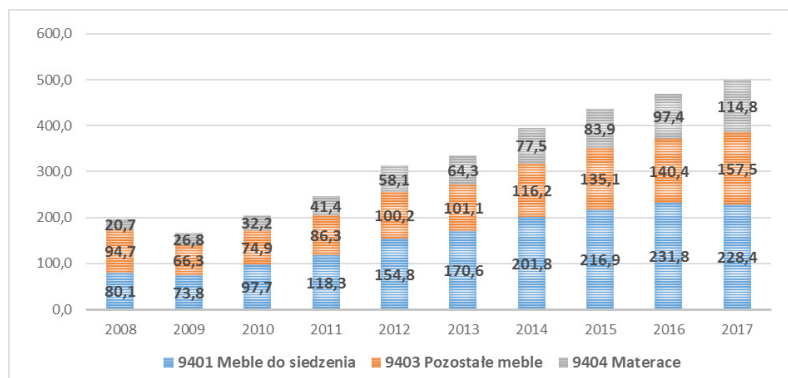

2. Eksport / Import

Eksport mebli obejmuje trzy główne kategorie i kody taryfowe HS 9401 Meble do siedzenia, HS 9403 Pozostałe meble i ich części (drewniane, plastikowe, metalowe meble używane do biura, sypialni, kuchni) i HS 9404 Materace. W 2017 r. Bułgaria zajęła 34. miejsce na świecie z udziałem w eksporcie światowym 0,3%, 41. miejsce (0,3%) i 20. miejsce (0,8%) w wymienionych kategoriach.

W ciągu ostatniej dekady eksport mebli w Bułgarii odnotowywał stały wzrost roczny. Jedynym wyjątkiem był rok 2009, kiedy ze względu na globalny kryzys finansowo-gospodarczy podaż u głównych partnerów handlowych Bułgarii znacznie się zmniejszyła, co doprowadziło do spadku eksportu mebli o 15%. Jednak już w 2011 r. jego wartość przekroczyła o 26% poziom notowany w 2008 r.

Wykres 2 Eksport mebli z Bułgarii według 4-cyfrowych kodów HS (2008-2017, mln EUR)

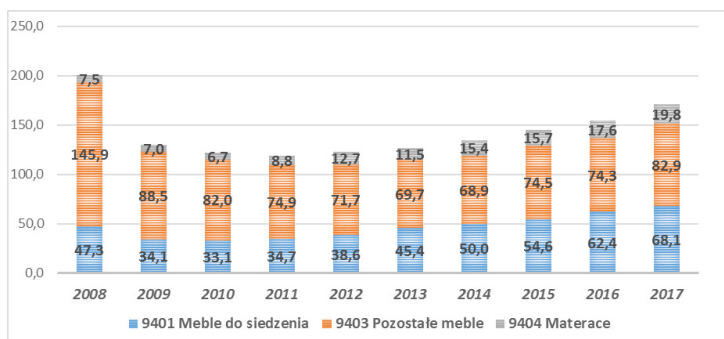
Źródło: International Trade Center (ITC), Market Analysis Tools, Trade Statistics, <http://www.intracen.org/itc/market-info-tools/trade-statistics/>, dostęp 22.06.2018

Eksport mebli bułgarskich wyniósł w 2017 roku ponad pół miliarda EUR, co stanowi 2,6-krotny wzrost od początku analizowanego okresu. Jednocześnie import mebli w Bułgarii nigdy nie osiągnął poziomu sprzed kryzysu, wynoszącego ponad 200 mln EUR. W 2017 roku ich wartość wyniosła 170,7 mln EUR, czyli o 15% mniej niż w 2008 roku.

Rosnąca konkurencyjność eksportu bułgarskiego przemysłu meblarskiego w ostatnich latach znalazła odzwierciedlenie w prawie stałym dodatnim bilansie handlowym. Jedyny rok z ujemnym saldem handlowym w branży w ciągu ostatnich dziesięciu lat to 2008 r. - kiedy krajowy popyt mebli osiągnął wysoki poziom ze względu na boom budowlany. Od tego czasu notuje się rosnące dodatnie saldo w handlu meblami, które w 2017 roku osiągnęło wartość prawie 330 mln EUR - eksport jest ponad 2,9 razy wyższy niż import.

W kategorii mebli występuje zróżnicowanie wyników handlowych między różnymi rodzajami produktów. Podczas gdy wszystkie grupy produktów odnotowały wzrost po spadku w 2009 r., eksport materiałów zwiększył się o 5,5 raza. Tak więc w 2017 r. materace stanowią już prawie 23% bułgarskiego eksportu mebli (16% w 2009 r.). Stało się to kosztem udziału działu HS 9403 Pozostałe meble i ich części, który spadł z 39,7% w 2009 r. do 31,5% w 2017 r. Grupa produktów objętych kodem HS 9401 Meble do siedzenia potroiła swój eksport w porównaniu do 2009 r., osiągając wartość ponad 228 mln EUR. W związku z tym udział w krajowym eksporcie mebli nieznacznie wzrósł z 44,2% w 2009 r. Do 45,6% w 2017 r.

Wykres 3 Import mebli do Bułgarii wg 4-cyfrowego kodu HS (2008-2017, mln EUR)

Źródło: International Trade Center (ITC), Market Analysis Tools, Trade Statistics, <http://www.intracen.org/itc/market-info-tools/trade-statistics/>, dostęp 22.06.2018

Spadek importu mebli w Bułgarii wynika ze spadku grupy HS 9403 Pozostałe meble i ich części. W 2008 r. import mebli wyniósł 145,9 mln euro, następnie przez 6 kolejnych lat odnotowywał spadek i w 2014 r. osiągnął poziom poniżej 69 mln EUR. W 2017 r. osiągnął wartość 82,9 mln euro nieznacznie przewyższając poziom z 2010 r. Pozostałe dwie grupy produktów zwiększyły wartość swojego importu w ciągu ostatnich dziesięciu lat - o 163% dla 9404 Materace i o 43,8% dla 9401 Meble do siedzenia.

Tablica 2 10 najważniejszych rynków eksportowych dla mebli dostarczanych przez Bułgarię w 2017 r., (% bułgarskiego eksportu)

HS 9401 Siedzenia		HS 9403 Pozostałe meble		HS 9404 Materace	
Wielka Brytania	21.3	Niemcy	12.6	Niemcy	15.1
Czechy	14.4	Francja	12	Włochy	14.3
Niemcy	14.4	Holandia	8.5	Turcja	13.7
Polska	9.6	Dania	7.5	Francja	6.7
Włochy	6.6	Grecja	6.9	Austria	6.6
Francja	5.3	Wielka Brytania	6.6	Hiszpania	5.8
Grecja	3.1	Szwecja	6.3	Rumunia	4.3
Hiszpania	2.8	Włochy	5.8	Dania	4.2
Holandia	2.3	Belgia	3.3	Wielka Brytania	4
Szwecja	2.2	Hiszpania	3.1	Belgia	3.7

Źródło: International Trade Center (ITC), Market Analysis Tools, Trade Statistics, <http://www.intracen.org/itc/market-info-tools/trade-statistics/>, dostęp 22.06.2018

Najważniejszym rynkiem eksportowym mebli dla Bułgarii są Niemcy. Stanowi on 14,4% bułgarskiego eksportu dla HS 9401 Meble do Siedzenia, 12,6% dla HS 9403 Pozostałe meble i 15,1% dla HS 9404 Materace. Wszystkie spośród 10 najważniejszych bułgarskich rynków eksportowych mebli są częścią jednolitego rynku europejskiego (jedynym wyjątkiem jest Turcja, która jest w unii celnej z UE). Wielka Brytania ma wysoki udział w bułgarskim eksporcie mebli, a zbliżające się wyjście z UE może mieć negatywny wpływ, jeśli niezostanie zapewniony wolny handel między dwoma partnerami.

Polska jest największym importerem mebli do Bułgarii, a następnie China i Niemcy. Zajmuje pierwsze miejsce jako importer HS 9403

i HS 9404 z udziałem odpowiednio 21,4% i 38,3%. W odniesieniu do HS 9401 Polska wyprzedza Chiny i Niemcy i zajmuje trzecie miejsce jako główny dostawca na rynku bułgarskiego z udziałem 12,8% importu siedzeń.

Tablica 3 10 największych rynków importu mebli do Bułgarii w 2017, (% bułgarskiego importu)

HS 9401 Mebel do siedzenia		HS 9403 Pozostałe meble		HS 9404 Materace	
Chiny	23.8	Polska	21.4	Polska	38.3
Niemcy	15.1	Niemcy	17.7	Włochy	15.2
Polska	12.8	Chiny	13.3	Serbia	9.6
Włochy	9.4	Turcja	11.7	Rumunia	8.6
Turcja	7.6	Włochy	10	Chiny	7.7
Rumunia	4.2	Ukraina	3.7	Turcja	5.6
Austria	3.5	Austria	2.6	Niemcy	3.2
Ukraina	2.8	Rumunia	2.3	Francja	1.7
Macedonia	2.6	Serbia	1.7	Macedonia	1.4
Republika Czeska	2.4	Francja	1.7	Portugal	1.4

Źródło: International Trade Center (ITC), Market Analysis Tools, Trade Statistics, <http://www.intracen.org/itc/market-info-tools/trade-statistics/>, dostęp 22.06.2018

W celu oceny konkurencyjności handlowej bułgarskiego przemysłu meblarskiego obliczone zostały dwa wskaźniki. Wskaźnik względnej przewagi komparatywnej (RCA) przedstawia stosunek udziału eksportu mebli do całkowitego bułgarskiego eksportu podzielony przez odpowiedni udział dla świata. Wartości wyższe od 1 wskazują, że kraj jest wyspecjalizowany bardziej niż średnia światowa dla analizowanej branży i dlatego ma w nim przewagę komparatywną. Innym wskaźnikiem wykorzystywanym do pomiaru rozwoju handlu międzynarodowego w czasie jest względny bilans handlowy (RTB), który bierze pod uwagę zarówno import jak i eksport. Wskaźnik RTB porównuje bilans handlowy (eksport minus import) dla grupy produktów do całkowitej wymiany handlowej (eksport plus import) tej grupy produktów. Jeżeli wartość indeksu jest dodatnia, krajowa produkcja jest uważana za konkurencyjną zarówno na rynkach zagranicznych, jak i krajowych.

Tablica 4 Wskaźnik względnej przewagi komparatywnej (RCA) i wskaźnik względnego bilans handlowego (RTB) dla bułgarskiego przemysłu meblarskiego, 2008 i 2017

HS code/Year	RCA		RTB	
	2008	2017	2008	2017
9401 Meble do siedzenia	1,5	1,9	0,26	0,54
9403 Pozostałe meble	1,3	1,3	-0,21	0,31
9404 Materace	2,0	4,9	0,47	0,71

Źródło: obliczenia na podstawie danych ITC

Dane wskazują, że Bułgaria posiada przewagę konkurencyjną we wszystkich trzech sekcjach działu 94 HS przemysłu meblarskiego. Podczas gdy w HS 9403 Pozostałe meble Bułgaria utrzymała wartość wskaźnika RCA w ciągu ostatnich 10 lat, w sekcji 9401 Siedzenia wzrósł on z 1,5 do 1,9, a w HS 9404 Materace zwiększył się ponad dwukrotnie - z 2.0 do 4.9. Indeks RTB potwierdza również poprawę wyników konkurencyjnych we wszystkich trzech sekcjach przemysłu meblarskiego w ciągu ostatniej dekady i wszystkie one mają pozytywny wpływ na wzrost salda wymiany handlowej.

Średnie ceny jednostkowe eksportowanych krzeseł i mebli do siedzenia (HS 9401), dla biura, sypialni i mebli kuchennych (HS 9403) z Bułgarii są wyższe niż ceny oferowane przez Polskę i Chiny i znacznie niższe od cen włoskich. W Polsce produkcja mebli jest bardziej zmechanizowana, kraj produkuje własne płyty meblowe, a bułgarskie fabryki importują je z Niemiec i Austrii. W Chinach praca jest tania i dobrze wykwalifikowana. Włochy wyspecjalizowały się w ekskluzywnym segmencie branży meblarskiej.

Tablica 5 Wartość jednostkowa eksportu w handlu meblami w Bułgarii i w wybranych krajach w 2017 roku (EUR/ton)

Kod HS / rok	Bulgaria	Chiny	Włochy	Polska
9401 Meble do siedzenia	4 758	3 555	10 347	4 253
9403 Pozostałe meble	2 488	2 435	3 566	1 575
9404 Materace	4 233	4 656	7 119	4 234

Źródło: International Trade Center (ITC), Market Analysis Tools, Trade Statistics, <http://www.intracen.org/itc/market-info-tools/trade-statistics/>, dostęp 22.06.2018

Wartości eksportowe bułgarskich materacy są niższe od chińskich i na równi z polskimi.

3. Przedsiębiorstwa i rynek pracy

Branżę meblarską w Bułgarii tworzy duża liczba małych i średnich przedsiębiorstw - 99,6% ogólnej liczby. Tylko 9 firm w 2015 roku miało ponad 250 pracowników. Zdecydowana większość to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 10 osób. W 2008 roku ich liczba wynosiła 1608 a w 2015 roku wzrosła do 1784 spośród 2169.

Tablica 6 Liczba przedsiębiorstw funkcjonujących w Dziale C31 – Produkcja mebli w Bułgarii wg wielkości zatrudnienia

Przedsiębiorstwa / Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ogólna liczba	2192	2407	2253	2189	2101	2091	2132	2169	2225
Od 0 do 9 osób zatrudnionych	1608	1865	1804	1745	1685	1697	1753	1784	--
Od 10 do 19 osób zatrudnionych	274	270	211	217	194	184	174	189	--
Od 20 do 49 osób zatrudnionych	193	181	156	149	149	134	132	127	--
Od 50 do 249 osób zatrudnionych	105	81	75	72	67	69	65	60	--
250 osób zatrudnionych lub więcej	12	10	7	6	6	7	8	9	--

Źródło: Eurostat, Strukturalne statystyki biznesowe, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database>, dostęp 22.06.2018

2 225 przedsiębiorstw produkowało meble w Bułgarii w 2016 r. Są one zlokalizowane w całym kraju, ale mają wysoką koncentrację w 10 spośród 28 regionów kraju położonych w pobliżu lasów i / lub większych miast. Wśród 15 najlepszych przedsiębiorstw zajmujących się produkcją mebli według ich przychodów znajdują się 4 firmy z Ruse, 2 z Sofii, 2 z Płowdiwu i 2 z Lovech, w tym z najlepiej sprzedającego się Tehnokoroza AD z dochodem 84,6 miliona BGN w 2016 roku.

Firma SD „Nachevi-90” (Sliven) znalazła się na 14. pozycji według przychodów i planuje wypuścić na rynek pierwszą „inteligentną sofę”

do końca 2018 roku. Innowacyjna sofa będzie miała kilka funkcji - podgrzewanie, chłodzenie, relaksujący mechanizm, system dźwięku przestrzennego i inne dodatki, w tym sterowanie ze smartfona. Jej oprogramowanie zostało opracowane przez naukowców z Bułgarskiej Akademii Nauk i Uniwersytetu Technicznego w Sofii. Jej realizacja jest możliwa dzięki wsparciu publicznemu zapewniającemu 65% dofinansowania projektu w ramach PO „Innowacje i Konkurencyjność” o wartości 1,6 mln BGN.

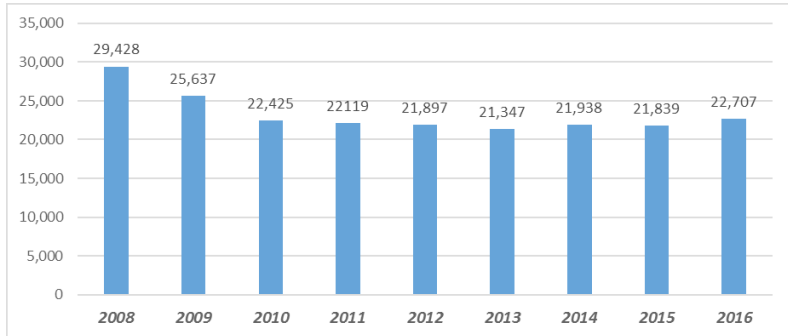
Tablica 7 15 największych przedsiębiorstw funkcjonujących w branży C31 – Produkcja mebli w Bułgarii wg przychodów w 2016

Przedsiębiorstwo	Siedziba	Przychody (w tys. BGN)	Liczba pracowni- ków	Podklasa
TEHNOKOROZA AD	Lovech	84,640	525	C3109
PARALEL EAD	Sevlievo	66,497	754	C3109
VIDENOV GROUP OOD	Yambol	64,766	819	C3101
TED-BED EAD	Plovdiv	45,982	434	C3103
SILVA-MASH EOOD	Lovech	34,141	163	C3109
IRIM EOOD	Ruse	31,679	406	C3109
SREDNA GORA AD	Stara Zagora	28,674	596	C3102
BULDEKOR EOOD	Sofia	28,288	240	C3101
BALKAN AD	Sofia	23,718	176	C3109
EKON-91 OOD	Ruse	22,212	235	C3103
MEBEL-STIL OOD	Targo- vishte	16,285	380	C3109
RED SPRINGS EOOD	Plovdiv	15,711	175	C3103
STEFANI STIL EOOD	Ruse	14,326	229	C3109
NACHEVI-90-S-IE SD	Sliven	13,183	155	C3109
GOLD-APOLO OOD	Ruse	11,976	239	C3109

Źródło: Baza danych Kapi, <https://www.capital.bg/kpro/#kapiForm>, dostęp 23.06.2018

Od 2008 r. liczba pracujących w bułgarskim przemyśle meblarskim zmniejszyła się. Firmy meblowe zatrudniają obecnie około 22 707 pracowników, co oznacza spadek liczby zatrudnionych w porównaniu do 29 428 pracowników w 2008 roku.

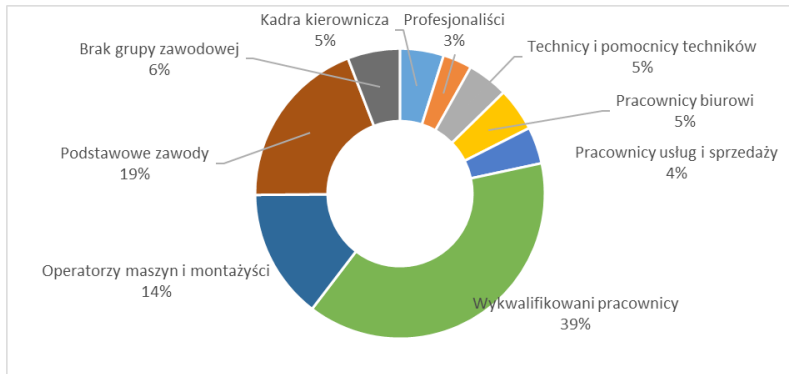
Wykres 4 Liczba zatrudnionych osób w Dziale C31 Produkcja mebli w Bułgarii (2008-2016)

Źródło: Eurostat, Strukturalne statystyki biznesowe, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database>, dostęp 22.06.2018

Największy udział w przemyśle meblarskim w Bułgarii mają pracownicy wykwalifikowani (39%). Następnie pracownicy posiadający podstawowe zawody (19%) oraz operatorzy maszyn i montażyści (14%). Tylko 3% zatrudnionych jest zakwalifikowanych jako zawodowcy, a 5% jako technicy i współpracownicy.

Wykres 5 Struktura zatrudnienia w bułgarskim przemyśle meblarskim wg klas zawodowych (2014, %)

Źródło: National Social Security Institute of Bulgaria, cytowane za: Bulgarian Branch Chamber of Woodworking i Furniture Industry, 2014, Sectoral Analysis of Furniture Industry

Średnie koszty personelu od kilku lat wykazują tendencję wzrostową w Bułgarii. Jednak w 2015 r. pozostawały o 6,25 razy niższe niż odpowiednie koszty dla UE-28. Płaca jest najniższa w UE, co daje ogromną przewagę lokalnych producentów, ale także sprawia, że branża jest nieatrakcyjna dla wykwalifikowanej siły roboczej, a deficyt siły roboczej jest jednym z największych wyzwań dla branży.

Tablica 7 Koszty pracownicze wydajność branży C31 – Produkcja mebli w Bułgarii i w UE w 2011, 2013 i 2015

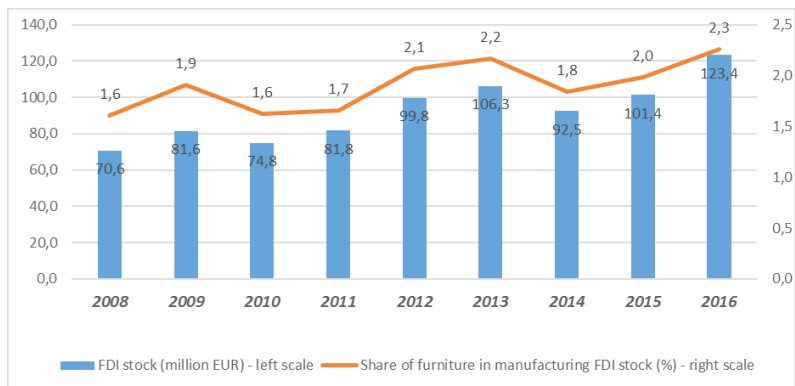
Wskaźnik / rok	Bułgaria			EU-28		
	2011	2013	2015	2011	2013	2015
Aktualna wydajność pracy (Wartość dodana brutto na osobę zatrudnioną) - w tys EUR	4,5	5,6	6,8	28	29	32
Średnie koszty osobowe (koszty osobowe na pracownika) - w tys EUR	2,7	3,3	4	23,3	23,9	25
Płacowa wydajność pracy (wydajność pracy podzielona przez średnie koszty osobowe) -w %	165,8	168,4	169,3	119	122	128

Źródło: Eurostat, **Strukturalne statystyki biznesowe**, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database>, dostęp 22.06.2018

Aktualna wydajność pracy jest niska Bułgarii, jednak biorąc pod uwagę różnice w kosztach pracy, wydajność pracy uwzględniająca wysokość wynagrodzeń w branży produkcji mebli w Bułgarii jest najwyższa w UE. W 2015 r. wskaźnik wyniósł 169,3%, natomiast średni poziom UE wyniósł zaledwie 128%.

4. Inwestycje zagraniczne

Źródło: National Statistical Institute of Bulgaria (NSI), Infostat, https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=12&lang=en, dostęp 23.06.2018

Do końca 2016 r. wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w przemyśle meblarskim wyniosła 123,4 mln EUR. Pozwoliło to zwiększyć udział w przychodzących BIZ w przemyśle z 1,6% w 2008 r. do 2,3% w 2016 r. Branża przyciągnęła wiele firm międzynarodowych, ale zagraniczne inwestycje w przemyśle drzewnym są wyższe niż w przemyśle meblarskim.

Jednym z największych inwestorów w Bułgarii jest włoski producent mebli Nicoletti. Główna fabryka (powierzchnia 7000 metrów kwadratowych) znajduje się w mieście Pazardzhik. Nicoletti produkuje tapicerowane krzesła.

5. Perspektywy sektora

W ciągu ostatnich kilku lat branża budowlana w Bułgarii zaczęła się odbudowywać po kryzysie gospodarczym i wzrósł tym samym popyt na meble. Sektor turystyczny kontynuuje rozwój i poszukuje wysokiej jakości mebli. Rozwój budownictwa i turystyki miał pozytywny wpływ na przemysł meblarski, ale eksport zawsze dominował nad sprzedażami na rynku krajowym jako źródło bardziej stabilnych i pewnych dochodów. W ciągu ostatnich dziesięciu lat eksport zwiększył się o 2,6 razy i został skierowany głównie do krajów UE.

Perspektywy rozwoju branży meblowej wskazują konieczność dywersyfikacji rynków z wykorzystaniem możliwości eksportu do krajów sąsiednich krajach, takich jak Macedonia i Serbia oraz kraje Bliskiego Wschodu, takie jak Arabia Saudyjska, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Izrael, Liban. Przewaga konkurencyjna bułgarskich firm wynika z elastyczności odpowiadającej szczególnemu interesowi klienta, który poszukuje unikatowości i ciekawych projektów a nie masowej produkcji mebli charakterystycznej dla mebli w Chinach.

Ekspertcy bazując na przesłankach dobrych perspektyw wzrostu branży budowlanej i turystycznej, oczekiwanego wzrostu dochodów społeczeństwa i rosnącego zapotrzebowania na wiodących rynkach europejskich prognozują utrzymanie tendencji wzrostowych bułgarskiego przemysłu meblarskiego na poziomie 5% w ciągu najbliższych 3 lat.

Lokalny popyt na meble będzie nadal koncentrował się w Sofii i regionalnych ośrodkach, w których rośnie klasa średnia. Średnia klasa cenowa będzie nadal dominować w nadchodzących latach, ale konsumenci są coraz bardziej zainteresowani estetyką, wzornictwem i użytymi jakościowymi materiałami. Pojawia się również tendencja do zwiększania popytu na produkty segmentu luksusowego.

6. Uwarunkowania formalno-prawne wejścia na rynek

Bułgaria jest członkiem Unii Europejskiej od 1 stycznia 2017 r., i jest integralną częścią jednolitego rynku europejskiego, na którym zapewniony jest swobodny przepływ towarów, usług, kapitału i kapitału dla wszystkich państw członkowskich. Oznacza to, że polscy eksporterzy i inwestorzy nie napotykają na bariery inwestycyjne w Bułgarii.

Bułgarska biurokracja i systemy prawne są dość powolne i skomplikowane. W związku z tym decyzje i działania biznesowe mogą wymagać czasu. Biznesowy *dress code* zależy przede wszystkim od branży i środowiska pracy, ale preferowana jest ogólnie stylowa odzież konserwatywna. Struktura organizacyjna w przedsiębiorstwach jest raczej hierarchiczna. Podczas spotkań niezadowolnie wyraża się otwarcie. Punktualność jest ceniona i oczekiwana w warunkach biznesowych. Kiedy Bułgarzy wychodzą z przyjaciółmi, starają się nie spieszyć, bo lubią spędzać wspólnie czas, a kolacja trwa zwykle kilka godzin.

7. Aktualne formy pomocy publicznej

Meble należą do 18 branż wskazanych przez Ministerstwo Gospodarki Bułgarii, dla których została opracowana w 2012 roku sektorowa strategia eksportowa.

Firmy meblarskie kwalifikują się do ubiegania się o dotacje na finansowanie swoich projektów w ramach Programu Operacyjnego „Innowacje i konkurencyjność 2014-2020”, wspieranego przez fundusze strukturalne i inwestycyjne UE. Jego całkowity budżet wynosi 1,27 mld EUR, a jego priorytety związane są z rozwojem technologicznym, innowacyjnością, przedsiębiorczością i potencjałem wzrostu MŚP oraz efektywnością energetyczną i zasobową.

Ustawa o promocji inwestycji przewiduje różne zachęty w zależności od wartości, regionu i sektora alokacji inwestycji, które obejmują krótsze terminy na usługi administracyjne; indywidualne usługi administracyjne, opcje nabycia praw do nieruchomości lub ograniczone prawa do nieruchomości na preferencyjnych warunkach; pomoc finansową na budowę elementów infrastruktury technicznej; pomoc finansową na szkolenie personelu.

Zwolnienie z podatku dochodowego od osób prawnych w wysokości 100% jest dostępne w określonych okolicznościach dla firmy prowadzącej działalność produkcyjną na obszarze lub obszarach, gdzie stopa bezrobocia jest wyższa o ponad 25% wyższa niż średnia krajowa.

8. Wnioski

Przemysł meblarski jest ważną gałęzią gospodarki bułgarskiej, mającym udział w wysokości 2,4% w tworzeniu wartości dodanej w przemyśle przetwórczym ogółem i 4,1% w zatrudnienie w przemyśle przetwórczym. Około 2,2 tys. przedsiębiorstw pracuje w branży, zapewniając pracę ponad 22 000 osobom. Biorąc pod uwagę orientację na eksport (około 50% produkcji jest eksportowana), dodatni bilans handlowy i duży potencjał eksportowy, produkcja mebli odgrywa istotną rolę w rozwoju gospodarczym Bułgarii. W ciągu ostatnich 10 lat branża poprawiła swoją pozycję konkurencyjną na rynku światowym, odnotowując ogólną tendencję wzrostową eksportu branży. Aby wzmocnić swoją międzynarodową konkurencyjność, bułgarski przemysł meblarski musi zmodernizować swoją bazę przemysłową i skierować ją na produkcję towarów o wyższej marży i uznanej wysokiej jakości.

9. Główne instytucje i organizacje branżowe

BULGARIAN BRANCH CHAMBER OF WOODWORKING I FURNITURE INDUSTRY

Address: 1303, Sofia, 73 Todor Alexirov av., fl.6, office 5
tel: +359 2 963 42 99; e-mail: office@timberchamber.com, www.timberchamber.com

Address: 82 Khan Omurtag Street
1124 Sofia, BULGARIA
tel. 00359 2 816 42 24
www.furnitureclusterbg.com

Technomebel, Woodworking i Furniture Industry Exhibition,
World of furniture, Furniture, Interior Textile i Home
Accessories Exhibition, <https://technomebel.bg/index.php/en/>
tel. 003592 9655220,
Address: 147, Tsarigradsko shose blvd, 1784 Sofia

I Forum Wsparcia
Polskiego Biznesu za Granicą

www.paih.gov.pl